

Januar 2011

Vidensopsamling

eksisterende viden om

ledige unge under 30 år

Beskæftigelsesregionerne
Hovedstaden & Sjælland,
Nordjylland, Midtjylland
og Syddanmark

 Marselisborg
PRAKSISVIDENCENTER

**Vidensopsamling
Eksisterende viden om
ledige unge under 30 år**

Den 28. januar 2011

Udviklingskonsulent
Mia Saskia Olesen
mso@marselisborg.org
Tlf.: 2012 6365

Udviklingskonsulent
Kate Bach
kb@marselisborg.org
Tlf.: 2018 5461

Marselisborg Praksisvidencenter
P.P. Ørumsgade 11, bygn. 1A
8000 Århus C
www.marselisborg.org

Eftertryk

Eftertryk med tydelig kildeangivelse er tilladt.

Indholdsfortegnelse

1	Vidensopsamling om unge ledige	4
1.1	Vidensopsamling – hvordan?	4
1.2	Udarbejdelse af resuméer	5
1.3	Rapportens opbygning	5
2	Grupper af unge med behov for en særlig indsats	6
2.1	Unge med psykiske lidelser	8
2.2	Socialt udsatte unge	13
2.3	Unge der falder fra eller zapper	17
2.4	Fagligt svage unge	22
2.5	Unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv	26
2.6	Unge med adfærdsproblemer	30
2.7	Unge mødre	34
2.8	Unge med misbrugsproblemer	38
2.9	Kriminalitetstruede unge	43
3	Tidslinje	48
4	Litteraturliste	49

1 Vidensopsamling om unge ledige

Baggrund	Ledigheden blandt unge under 30 år er stigende over hele landet. En del af disse unge har selv under den seneste højkonjunkturperiode haft svært ved at bide sig fast på arbejdsmarkedet, og de risikerer nu at blive yderligere marginaliseret i forbindelse med den stigende ledighed. Der er brug for en effektiv indsats lokalt og regionalt for at hjælpe de unge videre i uddannelse og job. Forudsætningen herfor er en systematisk viden om målgruppen, og hvilke indsatser der virker.
Brug for overblik over eksisterende viden	På denne baggrund har beskæftigelsesregionerne i Danmark ønsket at få gennemført en vidensopsamling af eksisterende viden fra forskningsprojekter, undersøgelser, rapporter, publikationer mv. om gruppen af unge ledige under 30 år.
Hvad virker?	Formålet med vidensopsamlingen er at beskrive de ledige unge. Hvilke delmålgrupper af unge ledige er det særligt vigtigt at have fokus på i en fremadrettet effektiv ungeindsats? Hvad ved vi om de unges beskæftigelsesmæssige barrierer og muligheder? Hvilke indsatser virker i forhold til at få de unge i gang med uddannelse og job?
Viden om hvad der virker udgangspunkt for en effektiv ungeindsats	<p>Målet er, at vidensopsamlingen skal bidrage til, at jobcentre kan iværksætte en effektiv ungeindsats lokalt og regionalt. Samtidig kan vidensopsamlingen danne baggrund for en kortlægning af eventuel viden, der mangler på området.</p> <p>Nærværende rapport præsenterer resultatet af vidensopsamlingen, der blev gennemført af Marselisborg Praksisvidencenter fra oktober til december 2010.</p>
Fremgangsmåde	<h2>1.1 Vidensopsamling – hvordan?</h2> <p>Vidensopsamlingen er baseret på en omfattende indsamling af eksisterende viden fra forskningsprojekter, undersøgelser, rapporter, publikationer mv. om gruppen af unge ledige under 30 år. Der er tale om publikationer udgivet primært af anerkendte forskningsinstitutioner samt offentlige myndigheder, eksempelvis AKF, AMS, Servicestyrelsen og SFI. Publikationerne spænder fra overordnede studier med stort datagrundlag til mindre studier, der detaljeret analyserer få unges barrierer for job og uddannelse.</p>
Afgrænsning	Et vigtigt kriterium for udvælgelse har været, at rapporternes konklusioner og

anbefalinger ikke har været 'historiske'; dvs. ikke længere mulige at føre ud i livet grundet nye regler, praksis og lovgivning. Langt de fleste publikationer er fra 2005 og frem.

1.2 Udarbejdelse af resuméer

Resuméer giver overblik over centrale konklusioner og anbefalinger

Vidensopsamlingen omfatter 48 publikationer, og for hver publikation er der udarbejdet et kort resumé. Hvert resumé giver et lettilgængeligt overblik over den enkelte publikations konklusioner og anbefalinger.

Bilagsrapport

Alle 48 resuméer er samlet i en separat bilagsrapport. Hvert resumé indeholder indledningsvist en faktaboks med følgende oplysninger:

Fakta om hver enkelt publikation

Udarbejdet af	Hvem har udarbejdet publikationen?
Udgivelsesår	Hvornår er publikationen udgivet?
Målgrupper	Hvilke unge, beskæftiger publikationen sig med?
Køn / Etnicitet	Hvis publikationen beskæftiger sig med køn og/ eller etnicitet, er dette angivet med følgende symboler: køn ♀♂ etnicitet 🌐
Formål	Publikationens formål beskrives kortfattet
Videngrundlag	Hvilke data er publikationen baseret på, og hvilken metode er anvendt? Publikationens længde i sidetal anføres.
Mere information	Her nævnes en kontaktperson, hvis en sådan er angivet i publikationen

Herefter følger afsnit om publikationens centrale konklusioner og anbefalinger.

1.3 Rapportens opbygning

Afsnit 2

I afsnit 2 beskrives ni delmålgrupper af unge, som de indsamlede forskningsprojekter, undersøgelser, rapporter, publikationer mv. viser, det er særligt vigtigt at have fokus på i en fremtidig effektiv ungeindsats.

Afsnit 3

I afsnit 3 præsenteres en tidslinje, hvor de publikationer, der er indeholdt i vidensopsamlingen, er nævnt forinden, mens de lovgivningsmæssige milepæle i samme periode er anført foroven. Formålet er at gøre det synligt for læserne, i hvilken politisk kontekst konklusionerne fra de forskellige rapporter er blevet draget.

Afsnit 4

Afsnit 4 indeholder en litteraturliste. Ved hver publikation er angivet, om den berører problemstillinger vedrørende de unges køn og/eller etnicitet.

Bilagsrapport Vedhæftet rapporten som et selvstændigt dokument er en omfattende bilagsrapport, hvori resuméer af vidensopsamlingens 48 publikationer er samlet. Bilagsrapporten kan bruges som opslagsværk for de, der vil vide mere.

2 Grupper af unge med behov for en særlig indsats

Ni delmålgrupper I det følgende beskrives ni delmålgrupper af unge, som de indsamlede forskningsprojekter, undersøgelser, rapporter, publikationer mv. viser, det er særligt vigtigt at have fokus på i en fremtidig effektiv ungeindsats.

1. Unge med psykiske lidelser
2. Socialt udsatte unge
3. Unge der falder fra eller zapper
4. Fagligt svage unge
5. Unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv
6. Unge med adfærdsproblemer
7. Unge mødre
8. Unge med misbrugsproblemer
9. Kriminalitetstruede unge

Hver betegnelse beskriver gruppens primære barriere for uddannelse og job.¹ Dog er det vigtigt at have for øje, at en ung ofte vil kunne passe ind i mere end én af målgrupperne.

Køn og etnicitet Dimensionerne køn og etnicitet er ikke afgrænset til enkelte målgrupper men indgår i alle målgrupperne på tværs. I litteraturlisten samt i faktaboksene i alle resuméer er angivet med symboler, om de enkelte publikationer beskæftiger sig med problemstillinger vedrørende køn ♀♂ og etnicitet 🌐 (jf. afsnit 1.2)

Systematiseret viden Hver målgruppe beskrives i et afsnit for sig. Målet er at give læseren et hurtigt overblik over den aktuelle viden, der er tilgængelig om den konkrete gruppe.

---

¹ Afgrænsningen af de ni grupper af unge er valgt i samråd med en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra beskæftigelsesregionerne i Danmark, SEBI samt Den nationale Ungeenhed.

Hver beskrivelse indeholder følgende punkter:

Karakteristik af de unge

Karakteristik af målgruppen

Indledningsvist gives en kort karakteristik af de unge med afsæt i vidensopsamlingen.

Barrierer for beskæftigelse

Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder

Herefter nævnes de særlige beskæftigelsesmæssige problemstillinger, som er beskrevet i de gennemgåede rapporter, og som er særligt relevante for at forstå gruppens manglende tilknytning til arbejdsmarkedet.

Hvad virker?

Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Sidst men ikke mindst beskrives, hvordan konklusioner fra rapporter, undersøgelser mv. kan anvendes af jobcentrene i en fremadrettet indsats for hver enkelt målgruppe.

Nemt at søge mere viden

Litteraturliste

I slutningen af hver målgruppebeskrivelse anføres, hvilke publikationer karakteristikken af de unge baserer sig på. Dermed er det nemt at søge mere viden om hver enkelt gruppe.

2.1 Unge med psykiske lidelser

Dette afsnit baserer sig på 11 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.1.3.

Permanente og midlertidige tilstande

Unge med psykiske lidelser spænder over unge, der har en psykiatrisk diagnose til unge med symptomer og/eller adfærd, der er udtryk for en psykisk sårbarhed. Målgruppen omfatter således unge med permanente tilstande, forstyrrelser og/eller lidelser, og rummer også unge med mere midlertidige tilstande.

Undersøgelserne viser, at de mest forekommende psykiske lidelser er:

- Diagnoser som f.eks. skizofreni, psykose eller personlighedsforstyrrelse
- Depression
- Angst eller fobi

Kvinder har lidt oftere en psykisk lidelse sammenholdt med mænd, ligesom de oftere har mere end én psykisk barriere. Der kan være flere årsager til de unges psykiske lidelser:

Mulige årsager til psykiske problemer

- Tidligere oplevelser, f.eks. unge fra hjem, hvor omsorgssvigt og overgreb har præget dagligdagen, eller hvor forældrene ikke har haft overskud eller evner til at være nærværende og støttende
- Nederlag tidligt i skolegangen
- Social marginalisering og udstødelse i form af mobning og ensomhed
- Traumatiske begivenheder – f.eks. oplevet død i nær familie og lign.

2.1.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder

Udgangspunkt i den enkeltes lidelse og afstand til uddannelse og job

Målgruppens primære barriere for uddannelse og beskæftigelse er deres psykiske lidelse eller diagnose, som kan gøre det vanskeligt at overskue en uddannelse eller et arbejde.

De psykiske problemstillinger kan give flere eller færre symptomer, de kan være mere eller mindre velbehandlede og kan i større eller mindre grad udgøre en barriere for de unges arbejdsmarkedsdeltagelse. Fælles for de unge synes at være, at deres psykiske barrierer gør det vanskeligt for dem at begå sig socialt.

Ofte lang sygdomsperiode bag sig

Målgruppen har ofte en lang periode med ledighed/sygemelding bag sig, og for kvindernes vedkommende er det ind imellem kombineret med flere barsler.

Generelt set har disse unge derfor meget begrænset arbejds erfaring.

Stiller høje krav til forståelse

Endelig viser vidensopsamlingen, at målgruppen stiller store krav om forståelse for deres situation, både fra sagsbehandlerens og fra kommende arbejdsgivers side.

Ansvar

Det er ofte en væsentlig udfordring for unge med psykiske lidelser at finde balancen mellem at tage for meget og for lidt ansvar.

Ikke permanente problemer

En central konklusion i en af undersøgelserne er, at psykiske lidelser ikke nødvendigvis er permanente. Omgivelserne og symptomernes karakter er afgørende for, hvordan lidelserne kommer til udtryk.

Motiveret for at komme i arbejde

Vidensopsamlingen peger på, at til trods for at hovedparten ikke føler sig parate til arbejdsmarkedet, er de unge generelt motiverede for at komme 'ud og møde mennesker' og tjene penge.

Stor andel får førtidspension

Af vidensopsamlingen fremgår det, at over 70% af nytilkendelserne af førtidspension på landsplan til personer i alderen 15-29 år i 2008 blev begrundet med psykiske lidelser. Dette understreger vigtigheden af at styrke indsatsen overfor denne målgruppe.

2.1.2 Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

På tværs af vidensopsamlingen peges der på en række fokuspunkter, indsatser og redskaber, som er virkningsfulde i indsatsen for unge med psykiske lidelser:

Vidensopsamlingen peger på, at der kan være behov for at skelne mellem de hindringer, som de psykiske lidelser medfører for de unge i relation til beskæftigelse. Psykiske sygdomme som f.eks. skizofreni- eller andre psykoser kræver oftest langvarig og lægelig behandling. Unge, der lider af angst og depressioner, har i højere grad mulighed for at forene behandling med uddannelse eller arbejde. Indsatsen skal således tilpasses den enkelte unges afstand til uddannelse og arbejde.

Tværfaglig indsats

Vidensopsamlingen peger på et behov for et tværfagligt koordineret samarbejde, hvis unge med psykiske lidelser skal finde fodfæste i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. Redskaber, der skal tages i anvendelse for at hjælpe denne gruppe, befinder sig ofte under to forskellige lovgivninger: LAB-loven og Serviceloven. Et tæt samarbejde med Socialforvaltningen er derfor ofte en forud-

sætning for at bringe denne gruppe tættere på arbejdsmarkedet.

De gennemgåede publikationer peger på, at det i en beskæftigelsesrettet indsats for unge med psykiske lidelser er vigtigt, at:

Opkvalificering af jobcentermedarbejdere

- Kompetenceudvikle jobcentermedarbejderne så de bliver bedre til at foretage faglige vurderinger af betydningen af forskellige psykiske barrierer for de unges tilknytning til arbejdsmarkedet, samt vurderinger af hvilke typer af indsatser der er relevante.

Systematisering og overblik

- Udarbejde en overskuelig og dynamisk oversigt over jobcentrenes tilbud til unge med psykiske barrierer
- Udarbejde en oversigt over eksisterende behandlingstilbud til de unge samt en oversigt over frivillige foreninger og patientforeninger, hvor de unge kan søge mere hjælp i forhold til deres psykiske lidelse.
- Lave oversigtskort i samarbejde med den unge over den enkelte unges relevante kontakter til øvrige forvaltninger, behandlingsinstitutioner, praktiserende læge mv., der er inddraget i den samlede indsats.

Koordinering og samarbejde i indsatsen

- Prioritere og skabe opbakning til koordineringsindsatser på tværs af jobcentre, forvaltninger og behandlingsinstitutioner.
- Sørge for, at koordinering foregår med den unge i centrum og sikre fornuftige overgange mellem forskellige indsatser og reducer ventetider mellem indsatserne.
- Igangsætte udviklingsprojekter til at forbedre samarbejdet mellem jobcentre, virksomheder og uddannelsesinstitutioner om udvikling af indsatser til unge med psykiske barrierer.
- Overlevere viden på tværs af snitflader: Hvis UU eller børne- og ungeforvaltningen f.eks. ligger inde viden om den unge, er det vigtigt, at denne viden videregives til jobcentret i forbindelse med, at ansvaret overgår hertil.

Rammerne for indsatsen

- Etablere beskæftigelsesfaglige tilbud, der kan matche de unges varierende behov, ønsker og kompetencer. Det omfatter tilbud med fleksible indtag og varierende timer, og tilbud med faglige elementer med relevans for de unges behov og vilkår.
- Skabe mulighed for kombinations- og parallelforløb, hvor der kan arbejdes beskæftigelsesrettet samtidig med en eventuel behandlingsindsats.

Viden om eksisterende muligheder

- Orienter og vejlede de unge (og evt. den unges familie), virksomheder og uddannelsesinstitutioner om mulighederne for hjælpemidler og støtteord-

ninger, som kan medvirke til at integrere de unge og sikre, at de får en positiv oplevelse i uddannelse og arbejdsmarkedssammenhæng.

- Udnytte mulighederne i de allerede eksisterende redskaber og ordninger. Overvej om allerede eksisterende tilbud kan suppleres med hjælpeforanstaltninger og ordninger.

Indhold i indsatserne

- Iværksætte en tidlig afklaring af de psykiske barrierers betydning for tilknytningen til arbejdsmarkedet og arbejdsevne.
- Fast tilknyttet kontaktperson og efterværn kan sikre stabilitet i indsatsen, sikre overgange mellem indsatser og overgang til job eller uddannelse.
- Definere og tydeliggør de mål, der skal nås på vej mod uddannelse eller job.
- Skabe relationer, der bygger på tillid og vise forståelse for de unges problemstillinger.
- Øge antallet af arbejdstimer og omfanget/kompleksiteten af opgaver gradvist i takt med, at den unge føler sig tryk og kender stedet.
- Foretage forventningsafstemning, når den unge skal i praktik, i støttet eller i ordinær beskæftigelse.
- Bruge virksomhedspraktik til at give pejlemærker på den unges ønsker og kompetencer.

Kommunikation udadtil

- Gøre den unge opmærksom på vigtigheden af at kommunikere om egne behov og begrænsninger - det kan medvirke til, at arbejdspladser kan indrette arbejdet, så der tages de relevante hensyn.
- Gøre den unge opmærksom på, at det gælder om at fortælle så meget om sig selv, at det giver mening for arbejdspladsen at tage de relevante hensyn, og så lidt, at man ikke overskrider egne og andres grænser.

2.1.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer*. ♀♂
- Resumé 11** Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (11, 2007), *Evaluering - Projekt Mentor version 2*.
- Resumé 16** COWI (06, 2008), *Analyse af 18-29-årige med fokus på modtagerne af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse*.

- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* 🌐 ♀♂
- Resumé 25** COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold til uddannelse og job.* 🌐 ♀♂
- Resumé 30** New Insight (09, 2009), *Mulige veje til uddannelse og job for unge med psykiske barrierer.*
- Resumé 38** DISCUS (12, 2009), *Projekt 4K - Virksomhedsnær indsats for skrøbelige unge.* ♀♂
- Resumé 41** Center for Kvalitetsudvikling (01, 2010), *Hvordan fastholder psykisk sårbare mennesker et ønske om job?*
- Resumé 43** Beskæftigelsesregion Nordjylland (02, 2010), *Unge førtidspensionister. Status og udvikling.* ♀♂
- Resumé 44** Undervisningsministeriet (03, 2010), *"Jeg kommer heller ikke i dag" - om støtte af sårbare unge i uddannelse.* ♀♂
- Resumé 46** COWI (05, 2010), *Ledige unge på Lolland.* ♀♂

2.2 Socialt udsatte unge

Dette afsnit baserer sig på 11 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.2.3.

Svage sociale relationer til jævnaldrende

Betegnelsen 'socialt udsatte unge' dækker over en gruppe af unge, der er kendetegnet ved, at de har svage sociale netværk. De bliver af og til betegnet som 'unge med svage sociale kompetencer', fordi de har svært ved at begå sig socialt; særligt blandt jævnaldrende.

Omsorgssvigt

De 'socialt udsatte unge' kommer ofte fra hjem, hvor de ikke har fået den nødvendige omsorg. De har oplevet en let eller svær grad af omsorgssvigt. Det kan være børn af forældre, der ikke har haft overskud eller evner til at være nærværende og støttende i barnets opvækst. Det kan også være børn med en socialt belastet opvækst: børn fra hjem, hvor vold eller overgreb har præget dagligdagen, børn af forældre med et aktivt misbrug, eller børn fra hjem med konfliktfyldte skilsmisser. Der kan være en børnesag på den unge.

Generelt er det karakteristisk for unge med sociale problemer, at de har komplekse problemstillinger. Foruden ovenstående har de unge i målgruppen generelt følgende fællestræk:

Generelle fællestræk

- Svage eller manglende sociale relationer med jævnaldrende
- Lavt selvværd
- Føler sig ofte ensomme
- Manglende forældre-/voksenopbakning – forældrene er generelt ressourcetsvage og har i flere tilfælde selv sociale problemer
- En hverdag uden struktur som følge af manglende deltagelse i uddannelse, arbejde og fritidstilbud
- Mange unge har det svært fagligt, mens andre klarer sig middelgodt eller godt i flere fag i skolen

Hos nogle unge resulterer den sociale baggrund i, at de bliver angste, hæmmede og indadreagerende, og hos andre i at de bliver adfærdsvanskelig og udadreagerende (jf. målgruppebeskrivelsen 'Unge med adfærdsproblemer').

'Usynlige' i grundskolen

I grundskolesammenhæng er de socialt udsatte unge ofte stille og tilbageholdende, og der er risiko for, at de ikke får den nødvendige hjælp og støtte. De er

observerende men ofte ikke deltagende. De kan forekomme 'usynlige' i klassen, eller de kan være udsatte for mobning. De socialt udsatte unge kan have et højt fravær gennem lange perioder af deres skoletid. Nogle skifter skole en eller flere gange, mens andre dropper ud af skolen i 8. eller 9. klasse som følge af et højt fravær. Størstedelen tager dog grundskolens 9. klasse, men hjælpes de ikke videre, vil dette ofte være deres højst fuldførte uddannelse.

Enlige unge mødre I gruppen 'socialt udsatte unge' vil der være en række piger, som vælger at blive mødre i en tidlig alder. (jf. målgruppebeskrivelsen 'Unge mødre')

2.2.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder

Skoletrætte unge Når de socialt udsatte unge er ledige, skyldes det ofte, at de ikke er kommet i gang med en uddannelse efter grundskolen. De er ofte skoletrætte og oplever en lettelse over at være sluppet væk fra den klasse og den undervisningskontekst, de har befundet sig dårligt i.

Manglende motivation Disse unges primære barrierer for at komme i gang med en uddannelse er, at deres dårlige oplevelser socialt – og måske også fagligt – i grundskolen gør, at de ikke er motiverede for uddannelse. De 'hænger ofte fast' i fortiden og kan have svært ved at komme videre i tilværelsen.

Manglende sociale kompetencer De manglende relationer og begrænsede sociale kompetencer er generelt en stor barriere for de unge i gruppen. Mange har problemer med at fungere i en social sammenhæng – f.eks. på en uddannelsesinstitution eller en arbejdsplads.

Nogle har faglige vanskeligheder De unge i målgruppen, der har haft en del fravær i løbet af skoletiden, vil ofte have svært ved at leve op til de faglige krav på en ungdomsuddannelse.

Indadreagerende Mange af de socialt udsatte unge skjuler, hvor dårligt de egentlig har det, og derfor kan det være svært at sætte ind med hjælp og støtte i tide. De unge vender frustrationerne indad. Det kan være frustrationer over ikke at blive lagt mærke til, ikke at få hjælp og ikke at passe ind.

2.2.2 Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

På tværs af vidensopsamlingen peges der på en række fokuspunkter, indsatser og redskaber, som er virkningsfulde i indsatsen for gruppen af socialt udsatte unge:

Tidlig indsats mod Det er vigtigt, at de socialt udsatte unge så tidligt som muligt får hjælp og støt-

mistrivsel	te. Hvis ikke der sættes ind med en forebyggende indsats, kan mistrivlsen i det tidlige voksenliv udvikle sig til psykiske problemer og på sigt til psykisk sygdom såsom depression, angst, cutting og spiseforstyrrelser.
Motivationsarbejde	Det første skridt der skal til, hvis de socialt udsatte unge skal i gang med en uddannelse eller et arbejde, er motivationsarbejde. De unge skal have lyst til at komme i gang, og en forudsætning herfor er, at de får en tro på, at de nok skal klare det, de går i gang med. Flere publikationer nævner, at positive sociale oplevelser giver gejst, og at de unges motivation kan øges gennem deltagelse i eksempelvis 'selvtillidsskabende netværksorienterede arbejdsrelationer'.
Støtte-kontaktperson eller uddannet mentor	Nogle socialt udsatte unge har brug for en støtte-kontaktperson for at få struktur på hverdagen og hjælp til at bryde den sociale isolation. Andre har forudsætninger for uddannelse, såfremt de motiveres. Disse unge har dog stor gavn af hjælp fra en mentor med en opmærksomhed på det sociale aspekt foruden det faglige. Det gælder både i forbindelse med beskæftigelse og uddannelse. Det er vigtigt, at mentoren er opsøgende og har en tæt kontakt til den unge. De fleste af de unge har brug for en uddannet/professionel mentor, der kender til og kan rumme de unges sociale baggrund. Andre kan have glæde af en ung-til-ung mentor, der kan hjælpe den enkelte unge med at falde til socialt på uddannelsesstedet eller arbejdspladsen.
Brug for hyppige tilbagemeldinger	'Stille piger' indenfor målgruppen har ofte brug for tryghed og fællesskab, der knytter dem til et uddannelsessted eller arbejdsstedet. Ligeledes har de brug for regelmæssige bekræftelser på, at de lever op til de krav, der stilles til dem. Det fordrer en tæt kontakt og hyppige tilbagemeldinger.
Forforløb	For unge, hvor de faglige forudsætninger ikke er til stede, anbefales det, at de kommer på et forforløb til erhvervsuddannelserne eller kortvarige kombinationsforløb mellem erhvervsskolerne og VUC med henblik på at sikre, at de unge opnår tilstrækkelige almene forudsætninger.
Overdragelse af viden når de unge fylder 18	Vidensopsamlingen peger på vigtigheden af, at jobcentret får den nødvendige viden overdraget, når de unge fylder 18 år. Dette kan ske via overdragelsesmøder, hvor jobcentret mødes med Børn og Unge forvaltningen og andre relevante aktører med kendskab til den unge. Det gælder f.eks. i de tilfælde, hvor der har været en børne-/ungesag og/eller der har været iværksat særlig uddannelsesmæssige initiativer overfor den unge.

2.2.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 1** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (06, 2003), *"Det er sgu ikke lige mig" - interview med unge, der ikke er gået i gang med en ungdomsuddannelse.*
- Resumé 3** Anvendt Kommunal Forskning, AKF, & Tænketanken (01, 2005), *Udlændinge på ungdomsuddannelserne - frafald og faglige kundskaber. Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut.* 🌐
- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer.* 🌐 ♀♂
- Resumé 9** Landsforeningen LigeVærd & Aalborg Universitet (04, 2007), *På vej mod arbejdsmarkedet - At ruste unge med særlige behov til et aktivt arbejdsliv.*
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* ♀♂ 🌐
- Resumé 25** COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold til uddannelse og job.* 🌐 ♀♂
- Resumé 32** Beskæftigelsesministeriet, BM (09, 2009), *Unge uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet.* 🌐 ♀♂
- Resumé 33** Undervisningsministeriet (10, 2009), *Unge hjælper unge - ideer til ungementorordningen i erhvervsuddannelserne.*
- Resumé 35** Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (11, 2009), *Barrierer for ungdomsuddannelse til alle - En analyse af barriererne for at gennemføre ungdomsuddannelse hos to årgange unge i Vordingborg Kommune.* ♀♂
- Resumé 42** Center for Ungdomsforskning, Cefu, (01, 2010), *Vejen mod de 95 % - erfaringsopsamling fra projektet Ungdomsuddannelse til alle.*
- Resumé 44** Undervisningsministeriet (03, 2010), *"Jeg kommer heller ikke i dag" - om støtte af sårbare unge i uddannelse.* ♀♂

2.3 Unge der falder fra eller zapper

Dette afsnit baserer sig på 17 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.3.3.

Karakteristik

Betegnelsen 'Unge der falder fra eller zapper' dækker over en gruppe af unge, der er faldet fra en eller flere ungdomsuddannelser, og som for nuværende ikke er i gang med en uddannelse.

Gruppen af unge der falder fra eller zapper rummer både unge, der oplever en 'naturlig' tvivl om fremtid og drømme, og som blot har brug for opmuntring og vejledning, og unge der oplever tvivlen og de mange brud som nederlag på nederlag, og som har brug for vedvarende hjælp og støtte for at kunne gennemføre en uddannelse. Vidensopsamlingen beskæftiger sig primært med sidstnævnte gruppe.

Social baggrund

De unge, der falder fra eller zapper, udgør en differentieret gruppe, om end de ifølge vidensopsamlingen ofte har det primære fællestærk, at de kommer fra mindre ressourcestærke familier, dvs. der er tale om:

- Unge der ikke har boet i en kernefamilie
- Unge med forældre med lav indkomst og lavt uddannelsesniveau
- Unge fra hjem, hvor der ikke er blevet diskuteret politiske, sociale eller kulturelle emner, og hvor der ikke er blevet talt med den unge om skolen
- Unge med indvandrerbaggrund der er opvokset med et andet sprog end det, der anvendes i uddannelsessystemet

Foruden fællestærk i den familiemæssige baggrund har mange af de unge i gruppen dårlige erfaringer fra grundskolen. Nogle har kedet sig, mens andre har haft det svært fagligt. Mange har personlige og/eller sociale problemer og har været ensomme og/eller udsat for mobning.

2.3.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder

Mister interessen for uddannelsen

Nogle af de unge i denne gruppe er faldet fra en eller flere uddannelser fordi indholdet, undervisningens tilrettelæggelse eller det sociale ikke lever op til deres forventninger. Disse unge er ofte interessestyrede og mener, at man skal brænde for den uddannelse, man vælger. De kan derfor finde på at stoppe på en uddannelse, hvis den 'ikke lige er dem'. Disse unge vil ofte begynde på en ny uddannelse igen indenfor relativt kort tid men kan opleve stor frustration i de-

res søgen efter 'det helt rigtige'.

Kan ikke leve op til faglige krav

Mange unge i målgruppen bliver overraskede over, hvor meget den boglige tilgang til læring fylder på erhvervsuddannelserne, og de falder fra, fordi de ikke kan leve op til de krav, der stilles på uddannelsen. Nogle af disse unge er startet på uddannelsen på grund af et forventningspres fra omgivelserne, og nogle har ikke en realistisk opfattelse af deres eget faglige niveau. Dette gælder særligt unge med anden etnisk baggrund end dansk.

Manglende støtte

En væsentlig årsag til frafald er herudover, at de unge ofte ikke har den nødvendige støttestruktur omkring sig - på uddannelsen såvel som i familien og de nære relationer.

Familiemæssige årsager

Nogle unge frafalder en uddannelse, fordi de ikke kan få hverdagen i familien til at hænge sammen pga. lang transporttid eller pga. praktikperioder, hvor de pludselig har en 37 timers uge evt. med skiftende arbejdstider. Mange vil helst studere eller arbejde inden for "kontortider" (kl. 8-16). Denne problemstilling er særlig udtalt blandt unge piger på social- og sundhedsskolen, som har børn.

Vanskeligt ved at håndtere modgang

Hvis de unge, der falder fra eller zapper, kommer i gang med en ungdomsuddannelse, er der risiko for, at de ved modgang mister motivationen eller troen på, at de vil kunne gennemføre uddannelsen.

Manglende praktikpladser

Vanskeligheder med at finde praktikpladser på de erhvervsfaglige uddannelser er medvirkende årsag til, at unge frafalder uddannelsen. Dette er særligt udtalt blandt unge med anden etnisk baggrund.

Sygdom eller fysiske barrierer tager fokus fra uddannelse

En gruppe af unge frafalder deres uddannelse pga. sygdom eller fysiske barrierer. For disse unge kan det være vanskeligt at fastholde fokus på uddannelsen. For nogle eksisterer ønsker og forestillinger om en uddannelse eller et liv på arbejdsmarkedet først, når den unge har overstået behandling. Andre afbryder uddannelsen meget hurtigt, hvis deres symptomer forværres. Den mest udbredte fysiske barriere er problemer med ryg og led – herunder hypermobilitet.

Ressource: motivation

Som helhed er gruppens primære ressource, at de er motiverede for uddannelse, og at de har forudsætninger for uddannelse, hvis de får den vejledning og støtte, de har behov for.

Motiveret af rollen som forsørger

Mandlige indvandrere/efterkommere kan ifølge vidensopsamlingen være motiveret til at gennemføre en uddannelse for at kunne leve op til rollen som famili-

ens forsørger. Fokus er primært på uddannelser, der hurtigt giver adgang til arbejde og løn. For kvinder med børn har forsørgerrollen også en motivationsfaktor.

Risiko for at miste arbejdsmarkedsperspektiv

Får de unge, der falder fra eller zapper, ikke den nødvendige vejledning og støtte, kan de komme ind i et negativt handlings- og tankemønster, der påvirker deres arbejdsmarkedsperspektiv i negativ retning. Tendensen er, at jo flere frafald de unge oplever, jo sværere er det ofte at komme i gang igen. De unge kan miste motivationen og troen på, at det kan lykkes dem, og der er risiko for, at de gentager frafaldsmønstret i mødet med fremtidige arbejdspladser.

Helhedsorienteret indsats

2.3.2 anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Der er brug for en helhedsorienteret indsats over for gruppen af unge der falder fra eller zapper, hvis det negative frafaldsmønster skal brydes. Frafaldet er særlig stort blandt unge på de erhvervsfaglige ungdomsuddannelser. I vidensopsamlingen er der således et særligt fokus på, hvordan man kan mindske frafaldet på netop disse uddannelser.

På tværs af vidensopsamlingen peges der på en række fokuspunkter, indsatser og redskaber, som er virkningsfulde i indsatsen for gruppen af unge der falder fra eller zapper:

Uddannet støtteperson eller mentor

De unge har brug for en støtteperson eller mentor, der kan hjælpe dem med at fastholde troen på, at de kan gennemføre en uddannelse. Hvilken ordning der konkret fungerer bedst, afhænger af skolens størrelse og måden, hvorpå undervisningen er tilrettelagt. De unge i målgruppen har dog generelt brug for en uddannet mentor, da de foruden faglige problemer ofte har behov for støtte af personlig eller social karakter, herunder hjælp til at bearbejde nederlag og modgang. Det er vigtigt, at mentoren/ støttepersonen er opsøgende og har en tæt kontakt til den unge.

Viden om uddannelsen

I vejledningen af de unge er det vigtigt at sikre sig, at de unge har tilstrækkeligt indblik i ungdomsuddannelsernes indhold og undervisningsform, før de starter på en uddannelse. De unge orienterer sig generelt mod uddannelser og arbejdsområder, de kender til via fritidsjob, forældre eller nære omgivelser. Børn af forældre med ringe arbejdsmarkedstilknytning har ofte en meget lille erfaringshorisont, og derfor er de i risiko for at vælge en retning alene af den grund, at de ikke kender et farbart alternativ.

Hjælp til at finde praktikplads	De unge har brug for hjælp til at finde en praktikplads, hvis uddannelsen indeholder en sådan. Det kan være konkret hjælp til at skrive en ansøgning og til at bearbejde eventuelle afslag. For unge med anden etnisk baggrund end dansk har det vist sig effektivt, hvis en lærer eller en vejleder laver en personlig anbefaling til den unge.
Styrke faglige forudsætninger for at gennemføre uddannelsen	Der skal ifølge flere publikationer gøres mere for at sikre, at alle elever, der afslutter 9. klasse, aflægger folkeskolens afgangsprøve i fagene dansk, matematik og engelsk, idet vanskeligheder ved netop disse fag øger risikoen for frafald senere i uddannelsessystemet.
Henvisning til UU	Undersøgelserne viser sammenstemmende et behov for at støtte de unge ved overgange og skift, eksempelvis opstart af eller frafald fra uddannelse og arbejde. Hvis frafald er uundgåeligt, er det eksempelvis vigtigt, at en ung, der afbryder en uddannelse, altid henvises til Ungdommens Uddannelsesvejledning.
UU kontorplads på jobcentret	Flere publikationer peger på, at det er en stor fordel i samarbejdet mellem UU og jobcentret om indsatsen for de unge, der falder fra eller zapper, hvis UU har en fast kontorplads på jobcentret.

2.3.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

Resumé 1	Anvendt Kommunal Forskning, AKF (06, 2003), <i>"Det er sgu ikke lige mig" - interview med unge, der ikke er gået i gang med en ungdomsuddannelse.</i>
Resumé 3	Anvendt Kommunal Forskning, AKF, & Tænketanken (01, 2005), <i>Udlændinge på ungdomsuddannelserne - frafald og faglige kundskaber. Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut.</i>
Resumé 5	Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (05, 2005), <i>Unge uden uddannelse - Hvem er de, og hvad kan der gøres for at få dem i gang.</i>
Resumé 6	Anvendt Kommunal Forskning, AKF (05, 2005), <i>4 år efter grundskolen.</i>
Resumé 7	Center for Ungdomsforskning, Cefu, (01, 2006), <i>Det bedste af det vi kan - fastholdelse i Social- og Sundhedsuddannelserne.</i>

- Resumé 8** LG Insight (01, 2007), *Uddannelsesmønstret blandt mandlige nydanskere - Belyst ved valg, værdier og normer.* 🌐 ♀♂
- Resumé 19** Rambøll Management (11, 2008), *Analyse af kvindeledigheden i Region Midtjylland.* 🌐 ♀♂
- Resumé 20** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (11, 2008), *De unges vandring i uddannelsessystemet - Uddannelsesmønstre i Region Midtjylland og betydningen af geografi og social baggrund.*
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* 🌐 ♀♂
- Resumé 26** Mette Pless (phd. afhandling præsenteret af Cefu) (04, 2009), *Udsatte unge på vej i uddannelses-systemet.* ♀♂
- Resumé 29** Deloitte (08, 2009), *Styrket ungeindsats. Analyse af barrierer og muligheder for at flere unge sikres en erhvervskompetencegivende uddannelse.*
- Resumé 31** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (09, 2009), *Unge frafald på erhvervsskolerne - Hvad gør de gode skoler.*
- Resumé 34** Center for Alternativ Samfundsanalyse CASA, (10, 2009), *Jobcentrene og unge ledige med ikke-vestlig baggrund.* 🌐
- Resumé 40** Mploy a/s (12, 2009), *Uddannelsesparathed og jobsigte blandt unge ledige i Syd-danmark.*
- Resumé 44** Undervisningsministeriet (03, 2010), *"Jeg kommer heller ikke i dag" - om støtte af sårbare unge i uddannelse.* ♀♂
- Resumé 45** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (04, 2010), *Frafald på de erhvervsfaglige uddannelser - Hvad karakteriserer de frafaldstruede unge?* 🌐 ♀♂
- Resumé 48** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI (11, 2010), *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet litteraturstudier og registerdata.* 🌐 ♀♂

2.4 Fagligt svage unge

Dette afsnit baserer sig på 5 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.4.3.

Svag skolebaggrund

Gruppen af fagligt svage unge er typisk kendetegnet ved, at de har haft svært ved at klare folkeskolen. Nogle har en afgangsprøve fra 9. klasse med et lavt karaktergennemsnit, mens andre mangler et eller flere fag. Endelig er der en gruppe unge, der er droppet ud af skolen uden en afgangsprøve.

Årsager til faglige vanskeligheder

De unges svage skolebaggrund kan skyldes:

- Ordblindhed
- Medfødte handicaps eller tidlige skader, der har påvirket indlæringsevnen
- En socialt belastet opvækst, der har påvirket den unges overskud til indlæring i negativ retning
- Dårlige danskkundskaber hos unge indvandrere og efterkommere
- Uregelmæssig skolegang præget af mange skoleskift, stort fravær og manglende opbakning fra hjemmet

Har de fagligt svage unge ikke fået den nødvendige hjælp i grundskolen, så de har følt sig inkluderet i klassen, kan det have medført skoletræthed og/eller et stort fravær, som dermed har forstærket de faglige vanskeligheder.

Manglende tro på, at de vil kunne gennemføre en uddannelse

Flere undersøgelser peger på, at når de unge først har negative grundskoleerfaringer, bliver skoletrætheden en grundlæggende erfaring, som gennemsyrrer hele deres skoleliv. Det præger deres selvforståelse i negativ retning og påvirker deres oplevelser af, hvilke muligheder - eller mangel på samme - de har i deres videre færd gennem uddannelsessystemet.

2.4.1 *Beskæftigelsesmæssige problemstillinger - hvad ved vi om gruppen?*

Barrierer for job og uddannelse

De fagligt svage unges primære barriere for job og uddannelse er, at de ikke har tilstrækkelige faglige forudsætninger til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Sekundært er det en væsentlig barriere for disse unge, at de ikke er motiverede for uddannelse, dels fordi de ikke tror, de er dygtige nok til at kunne gennemføre en uddannelse, dels fordi de ikke har lyst til igen at skulle indgå i en undervisningskontekst, hvor de føler sig "dumme" og "forkerte".

Begrænset viden om muligheder Sidst men ikke mindst er det en barriere for de unge, at deres viden om uddannelsesmulighederne er begrænsede. De træffer ofte deres beslutning om fravalg af uddannelse på baggrund af forestillinger om traditionel klasseundervisning, som den de har oplevet i grundskolen.

Manglende hjælp For indvandrere og efterkommere i denne gruppe er det en væsentlig barriere for uddannelse, at de ikke kan få hjælp til lektier hjemmefra, da de ofte har forældre med et lavt uddannelsesniveau, manglende arbejdsmarkedstilknytning og et dårligt dansk. Samme problemstilling gør sig gældende for de etniske danskere, der kommer fra hjem med svage uddannelsesmæssige ressourcer og manglende opbakning.

2.4.2 anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Motivation og tro på, at det kan lykkes Udfordringen i forhold til gruppen af fagligt svage unge er at motivere dem til at tage en kompetencegivende uddannelse og give dem en tro på, at det nok skal lykkes. Oftest vil de unge hellere have et ufaglært arbejde og tjene penge. Kommer de i gang med en uddannelse, er det vigtigt, at de kan få den hjælp og støtte, de har brug for til at klare de faglige krav, uddannelsen stiller.

På tværs af vidensopsamlingen anbefales, at følgende tiltag anvendes i indsatsen for at hjælpe gruppen af fagligt svage unge i uddannelse eller arbejde:

I gang med uddannelse og arbejde

Oplevelse af anerkendelse skaber motivation og en positiv drivkraft i de unges uddannelsesforløb Hvis de fagligt svage unge skal motiveres til at starte på en uddannelse, er det afgørende, at de får nogle positive oplevelser, de kan bygge videre på. Flere publikationer påviser, at det at blive en del af et praksisfællesskab kan være et vigtigt fundament og vendepunkt for de unges motivation og læring, hvad enten dette sker i mødet med arbejdslivet eller i mødet med anderledes undervisningsformer. Det er sådanne erfaringer og oplevelser af anerkendelse, som giver de unge tro på, at de kan lykkes med uddannelse. Det vigtige er, at de unge oplever at blive set og anerkendt som kompetente elever /kollegaer. De unge har typisk brug for løbende konstruktiv feedback.

Tæt læringsmiljø Vidensopsamlingen peger på, at de fagligt svage unge har størst sandsynlighed for at blive fastholdt i uddannelse, hvis de indgår i et 'tæt læringsmiljø', da det blandt andet gør det nemmere for de unge at bede om hjælp, hvis de har brug for det. Ved vejledning om uddannelse eller formidling af job til disse unge er dette aspekt derfor vigtigt.

Et 'tæt læringsmiljø' karakteriseres ved:

- Klare og tydelige rammer for undervisningen /arbejdet
- Arbejdsro
- Mindre og overskuelige klasseenheder eller teams/afdelinger på arbejdspladsen

Dansk og matematik

For at disse unge skal kunne komme i gang med en ungdomsuddannelse, har nogle brug for i første omgang at blive hjulpet til at gennemføre nogle af de fag, som de har fravalgt, da de gik til afgangsprøven i 9. klasse. Eksempelvis har fagligt svage unge med anden etnisk baggrund ofte fravalgt dansk og matematik. Manglende kompetencer i netop disse fag kan være medvirkende til, at de unge ikke kan leve op til kravene på ungdomsuddannelserne.

Lektiehjælp

Uddannelse og arbejdsmarkedsrettet indsats

Mulighed for lektiehjælp har vist sig at forbedre unge indvandreres muligheder for at gennemføre en uddannelse. Det er vigtigt, at lektiehjælpen er frivillig, og det bør overvejes, om hjælpen kan tilbydes i nogle fysiske rammer, hvor de unge gerne vil være - eksempelvis i en sportsklub - så det bliver socialt acceptabelt at modtage hjælp.

Større brug af mentorordninger

Vidensopsamlingen peger på, at der i større udstrækning bør gøres brug af mentorordninger på ungdomsuddannelserne. Det anbefales, at mentorerne er lærere, vejledere, socialrådgivere og andre voksne, der pædagogisk og vejledningsmæssigt er klædt på til at give unge med personlige, sociale eller faglige problemer vejledning i overgangen mellem grundskolen og ungdomsuddannelserne.

Indblik i uddannelsesmuligheder

I vejledningen af de fagligt svage unge er det vigtigt, at de unge får indblik i de forskellige muligheder og veje man kan gå for at få en uddannelse. Det anbefales, at der i større grad anvendes praktisk orienterede uddannelsesforløb eller virksomhedsforlagt undervisning til de unge med svag skolebaggrund. Endelig vil en del af disse unge kunne have gavn af en erhvervsgrunduddannelse eller en særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse, hvis de er motiveret for uddannelse. Herudover bør der tænkes i andre former for uddannelse; enten som adgang til arbejdsmarkedet eller som vej mod en ordinær uddannelse. Dette omfatter bl.a. brug af job- og uddannelsespakker målrettet specifikke jobfunktioner.

2.4.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 3** Anvendt Kommunal Forskning, AKF, & Tænk tanken (01, 2005), *Udlændinge på ungdomsuddannelserne - frafald og faglige kundskaber. Tænk tanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut.* 🌐
- Resumé 10** LXP Consulting (08, 2007) *Evaluering af brug for alle unge I.* 🌐 ♀♂
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparate unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* 🌐 ♀♂
- Resumé 25** COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold til uddannelse og job.* 🌐 ♀♂
- Resumé 26** Mette Pless (phd. afhandling præsenteret af Cefu) (04, 2009), *Udsatte unge på vej i uddannelses-systemet.* ♀♂

2.5 Unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv

Dette afsnit baserer sig på 7 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.5.3.

Karakteristik

Unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv udgør en gruppe, der af mange betegnes som velfungerende. De har klaret sig middelhøjt eller godt i flere fag i grundskolen, og de har som oftest haft det godt socialt. Denne gruppe har forudsætninger for uddannelse, men de ser ofte ikke uddannelse som et livsperspektiv.

Unge med et mangelfuldt uddannelsesperspektiv udgør en differentieret gruppe, hvor en række forskellige årsager ligger til grund for deres manglende tilknytning til uddannelse og arbejde. Gruppen indeholder næsten dobbelt så mange mænd som kvinder. Eksempler på årsager til de unges manglende uddannelsesperspektiv:

- De unge er umodne og ved ikke, hvad de vil med deres liv
- Mange har en "her og nu- livsstil", hvilket bl.a. kommer til udtryk i deres økonomiske prioriteringer og kortsigtede løsninger
- De unge har oplevet/oplever et massivt forventningspres fra omgivelserne herunder forældre og lærere
- Nogle unge mangler fodfæste – de har været udsat for en eller flere begivenheder (f.eks. skilsmisse eller død i nærmeste familie), der har slået dem ud af kurs, og derfor kan de ikke overskue at tænke på uddannelse/fremtiden lige nu
- Nogle er skoletrætte og brænder primært for at bruge tiden på kreative aktiviteter

Social baggrund

Hovedparten af målgruppen har i deres opvækst oplevet forholdsvis stabile familierelationer med forældre, som for det meste har haft overskud til at bekymre sig om dem og gå op i, om de unge klarede sig godt i skolen. Forældrene har typisk kortere fagligt orienterede uddannelser, og de forventer, at den unge også tager en uddannelse.

2.5.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger - hvad ved vi om gruppen?

De typiske barrierer for unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv er:

Uafklarede	En del af de unge har meget svært ved at formulere konstruktive og fremadrettede ønsker i relation til uddannelse og arbejde. De er primært i stand til at formulere, hvad de ikke vil.
Her-og-nu kultur	Nogle unge fokuserer så meget på "her og nu", at det er uoverskueligt for dem at planlægge ud i fremtiden. Mange tror desuden, at der altid vil være stor efterspørgsel efter deres arbejdskraft, og de har derfor ikke specielt travlt med at komme i gang med en uddannelse.
Økonomi	En relativ stor andel af drenge i udkantsdanmark ønsker så hurtigt som muligt at forlade skolen og få et voksenlivs indtjeningsmuligheder. Derfor fravælger de uddannelse. De unge, der allerede har haft arbejde i perioder, har ofte vænnet sig til at tjene penge. Dette kan betyde, at de har økonomiske prioriteringer, der knytter sig til 'her og nu' livsstilen; eksempelvis at de gerne vil have bil og dyrt tøj. Dette kan udgøre en barriere for uddannelse, idet de unge fokuserer på kort sigt og ikke vil gå ned i indtægt under uddannelse.
Mangel på uddannelsesinstitutioner i lokalområdet	For nogle udkantsunge kan lang transporttid og dårlige transportforhold til og fra uddannelsesstederne være medvirkende årsag til, at de fravælger at tage en uddannelse.
Negative rollemødder	Nogle unge mænd med anden etnisk baggrund tror ikke på, at en uddannelse har en værdi. De begrundet det med, at de kender flere, der har taget en uddannelse, men som alligevel er arbejdsløse eller har arbejde på et væsentligt lavere kvalifikationsniveau. Vidensopsamlingen peger på, at disse såkaldte 'negative rollemødder' spiller en særlig rolle i områder med høj koncentration af nydanskere.
Socialt acceptabelt for drenge at fravælge uddannelse	Det er langt mere socialt acceptabelt blandt drengene at tage afstand til uddannelsesverdenen, end tilfældet er for pigerne. Hvor drengene i vidt omfang henter social anerkendelse blandt kammeraterne ved at indtage en negativ holdning til uddannelse, synes pigerne at møde det modsatte; nemlig en social afvisning. Det samme mønster gør sig gældende blandt unge med anden etnisk baggrund end dansk.

2.5.2 **Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer**

På tværs af vidensopsamlingen peges der på en række fokuspunkter, indsatser og redskaber, som er virkningsfulde i indsatsen for gruppen af unge med mangelfuldt uddannelsesperspektiv:

Individuelt sammensatte forløb

Undersøgelserne viser, at det kan motivere til uddannelse, hvis de unge får mulighed for at sammenstykke deres forløb så individuelt som muligt. Fokus kan med fordel være på følgende:

- et individuelt tilrettelagt forløb, der er skræddersyet til deres ønsker og behov, og som sikrer optimal udfordring
- mulighed for kreative udfoldelser eller anden ikke boglig aktivitet i uddannelsesperioden
- sociale aktiviteter, der kan være med til at fastholde engagementet

Viden om muligheder

Der er brug for et særligt fokus på at udbrede kendskabet til uddannelse og jobmuligheder. Det gælder især for de unge mænd, som har fravalgt uddannelse til fordel for arbejde i eksempelvis byggebranchen, som er særligt sårbar ved konjunkturændringer. Disse unge mænd forbinder ofte uddannelse med bøger og 'traditionel' undervisning og har brug for vejledning om muligheder for uddannelse med praktiske orienteringer.

Pigerne har særlige behov

Vidensopsamlingen peger desuden på, at vejlederne skal blive bedre til at imødekomme pigernes behov – pigerne har andre typer af behov end drengene og vurderer oftere den vejledning, de har modtaget, som negativ.

2.5.3 **Litteraturhenvisninger**

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

Resumé 1

Anvendt Kommunal Forskning, AKF (06, 2003), *"Det er sgu ikke lige mig" - interview med unge, der ikke er gået i gang med en ungdomsuddannelse.*

Resumé 5

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (05, 2005), *Unge uden uddannelse - Hvem er de, og hvad kan der gøres for at få dem i gang.*

Resumé 22

New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparate unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* 🌐 ♀♂

Resumé 25

COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold*

til uddannelse og job. 🌐 ♀♂

- Resumé 28** Center for Ungdomsforskning, Cefu (06, 2009), *Når fremtiden tegner sig - rapport om uddannelse og vejledning i Frederikshavn og Hjørring Kommuner.* ♀♂
- Resumé 36** Syddansk Universitet, Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (11, 2009), *Mellem Bagenkop og Harboøre - elevfortællinger fra danske udkanter.* ♀♂
- Resumé 48** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI (11, 2010), *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet litteraturstudier og registerdata.* 🌐 ♀♂

2.6 Unge med adfærdsproblemer

Dette afsnit baserer sig på 7 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.6.3.

Unge med temperamentsfulde reaktioner

Gruppen af unge med adfærdsproblemer er kendetegnet ved manglende sociale kompetencer og temperamentsfulde reaktioner i pressede situationer. Gruppen omtales af og til som 'unge med særlige behov' eller '(psykisk) sårbare unge'.

Karakteristik

Foruden udadreagerende adfærd, er de unge i denne gruppe kendetegnet ved følgende:

- Mange har haft en socialt belastet opvækst og en dårlig skolebaggrund
- Langt de fleste i gruppen har en eller to forældre uden en kompetencegivende uddannelse
- De unge har generelt et lavt selvværd og manglende tro på sig selv, selvom det ikke nødvendigvis syner sådan udadtil
- De unge har ofte en udadprojicerende holdning (fralægger sig selv skylden, som tilskrives omgivelserne)
- Hovedparten af de unge med adfærdsproblemer modtager tilbud efter Serviceloven - oftest er der tale om en støttekontaktperson, men det kan også være botilbud og efterværn
- Mange unge indenfor denne gruppe har en børne-/ ungesag
- Gruppen består af flest mænd
- Størstedelen af de unge modtager kontanthjælp
- Der kan være tale om unge med opmærksomhedsforstyrrelsen ADHD

Nogle af de unge i gruppen har en adfærdsforstyrrelse, og det kan være uopdaget. Disse unge har en vedvarende adfærd, der krænker andres basale rettigheder, normer eller regler, f.eks. raserianfald, provokerende adfærd osv. Adfærdsforstyrrelser er en bred kategori og hænger ofte sammen med andre psykiatriske diagnoser. Ved adfærdsforstyrrelser bør den unge have tilbud om terapeutisk behandling.

Årsager til de unges adfærd

De unges adfærd kan skyldes arvelige forhold, uheldig påvirkning under graviditet, for tidlig fødsel, hjerneskade og/eller en opvækst præget af omsorgssvigt, stress og angst.

2.6.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder

Vanskeligt ved at afstemme handlinger efter situationen

Den primære barriere for uddannelse og beskæftigelse for unge i denne gruppe er impulsstyret eller aggressiv fremfærd. Herudover kan de adfærdsmæssige barrierer vise sig ved manglende forståelse for at gebærde sig blandt andre mennesker, eksempelvis hvordan man taler til andre og opfører sig. Flere falder ofte i en "dem og os"-tankegang.

Rastløshed

De unge med adfærdsproblemer kan have et højt energiniveau og en udtalt rastløshed. Tingene skal ske "her og nu" og sker ofte uden refleksion. Dette kan gøre det vanskeligt at iværksætte en indsats, hvor målet er et stykke ud i fremtiden.

Risiko for social isolation

De unge med adfærdsproblemer kan have det svært socialt, og social isolation kan være en risiko, enten fordi den unge selv trækker sig, eller fordi andre gør det.

Indlæringsmæssige udfordringer

De unge i gruppen kan være udfordret indlæringsmæssigt. Dette skyldes i udgangspunktet ikke lav faglighed, men snarere at læring forudsætter evnen til at indgå i en gensidig relation med klassekammerater og lærere.

Selviscenesættende unge piger

Unge piger i denne gruppe håndterer ofte det lave selvværd og den manglende tro på sig selv ved at være opfarende, selviscenesættende og undertiden også gennem risikobetonet adfærd, f.eks. i form af et stort forbrug af alkohol, promiskuitet eller truende adfærd.

Drøm om skole og arbejde

De unge med adfærdsproblemers primære ressource i forhold til uddannelse og jobperspektiv er, at de ofte har en drøm om et liv med skole, læreplads, praktik og arbejde. Men de har samtidig svært ved at begå sig socialt, svært ved at løse dagligdagens konflikter og svært ved at administrere en tilværelse med uddannelse og en mere begrænset økonomi. De har brug for støtte.

2.6.2 anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Sociale og arbejdsmarkedsrettede tilbud

At bringe ledige unge med adfærdsproblemer i uddannelse eller job kræver, at der sættes ind med tilbud, der er tilpasset den enkelte og som indeholder både sociale og arbejdsmarkedsrettede aspekter.

Tværfagligt samarbejde

På tværs af vidensopsamlingen peges på vigtigheden af, at indsatsen overfor de unge med adfærdsproblemer er baseret på et tæt tværfagligt samarbejde. Det er

eksempelvis vigtigt, at jobcentret får den nødvendige viden, når de unge fylder 18 år. Dette kan ske via overdragelsesmøder, hvor jobcentret mødes med Børn og Unge forvaltningen og andre relevante aktører med kendskab til den unge. Det kunne for eksempel være i tilfælde, hvor der har været en børne-/ungesag og/eller der har været iværksat særlig uddannelsesmæssige initiativer overfor den unge. Uden denne viden kan jobcentret uforvarende sende den unge ud i tilbud, som han/hun af forskellige årsager ikke kan magte, hvorefter en eventuel udredning af den unge først bliver iværksat efter flere afbrudte forløb. Dette er med til at mindske den unges tillid til voksne og til kommunen yderligere.

Anerkende kommunikation

Vidensopsamlingen peger på, at det i forhold til denne målgruppe er særligt vigtigt at være opmærksom på, hvordan man kommunikerer med de unge, da de let går i forsvarsposition, når der bliver stillet krav til dem. Det handler eksempelvis om at anerkende den unges perspektiv, uden at man nødvendigvis er enig samt at fokusere på styrker, ressourcer og handlemuligheder.

Fokus på fremadrettede mål

Det er vigtigt at have fokus på fremadrettede mål. De unge har en tendens til at hænge fast i dårlige oplevelser og fokusere på tidligere nederlag. Derfor er det vigtigt, at den professionelle går ind og flytter den unges fokus mod anerkendelse af gode oplevelser, egne ressourcer og fremtidsplaner.

Praktikforløb

Praktikforløb på virksomheder fremhæves som et redskab, der har gjort en positiv forskel for de unges tilknytning til arbejdsmarkedet.

Kurser i omgangsformer og konflikt-håndtering

Det anbefales, at de unge tilbydes kurser i almindelige omgangsformer på en arbejdsplads, idet virksomhedsledere oplever, at de unge i denne målgruppe har svært ved at tilpasse sig virksomhedernes uskrevne regler, en ironisk omgangstone og lignende. Mange unge har desuden glæde af konkrete redskaber til konflikthåndtering, så de kan lære at kontrollere deres temperamentsudbrud.

Tydeliggør succes

Unge med adfærdsproblemer har behov for, at de voksne omkring dem forstår, at deres handlinger er udtryk for grundlæggende vanskeligheder. I arbejdet med disse unge er det vigtigt at tydeliggøre det, der lykkes, så den unge også ser sin egen succes.

Strategier for overholdelse af normer og regler

Da en grundlæggende vanskelighed er at overholde regler og normer, har de unge brug for at få anvist strategier for, hvordan regler overholdes. Det kan eksempelvis være en aftale om, at den unge gerne må gå udenfor, når vreden er ved at tage magten.

Brug sanktioner med omtanke

Vidensopsamlingen peger på, at man skal være varsom med at bruge sanktioner som et redskab overfor målgruppen. Erfaringerne viser, at det er mere hensigtsmæssigt at være fleksibel i forhold til at ændre rammer, miljø og kontaktform, så de unge har de bedst mulige vilkår for at indgå i og fastholde konstruktive relationer til lærere/vejledere m.fl. Samtidig er det dog vigtigt, at overskridelse af grænser ikke tolereres.

2.6.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer*. 🌐 ♀♂
- Resumé 9** Landsforeningen LigeVærd & Aalborg Universitet (04, 2007), *På vej mod arbejdsmarkedet - At ruste unge med særlige behov til et aktivt arbejdsliv*.
- Resumé 12** Center for Offentlig Kompetenceudvikling, COK (12, 2007), *Mentorordning ved Det Blå Sted, Århus*.
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen*. 🌐 ♀♂
- Resumé 27** COWI (04, 2009), *Analyse af unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 og 5 - Guldborgsund*. ♀♂
- Resumé 38** DISCUS (12, 2009), *Projekt 4K - Virksomhedsnær indsats for skrøbelige unge*. ♀♂
- Resumé 39** Århus Produktionsskole, 10. Midt/Fritidscenter Midt, Århus tekniske Skole, Århus Købmandsskole, Ungdommens Uddannelsesvejledning Århus, LO Århus, Aarhus Haandværkerforening og AOF Daghøjskole (12, 2009), *Århus erhvervsforskole2 2008-2009. Afsluttende rapport*.

2.7 Unge mødre

Karakteristik

Dette afsnit baserer sig på 6 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.7.3.

Målgruppen af unge kvinder som meget tidligt bliver mødre, klarer sig ifølge vidensopsamlingen betydeligt dårligere i samfundet end andre mødre. En stor del af de kvinder, der bliver mødre, før de er fyldt 20 år, har en række vilkår til fælles:

Generelle fællestræk

- De er ofte opvokset i familier med store sociale problemer som ledighed, misbrug og psykisk sygdom
- De har ofte været anbragt uden for hjemmet i hele eller dele af deres barndom
- De er ofte enlige forsørgere for deres børn
- De får langt sjældnere end andre en egentlig erhvervsuddannelse
- Deres børn har flere fysiske, psykiske og sociale problemer end andre børn
- De har en større tilbøjelighed til at modtage kontanthjælp og sygedagpenge

Etniske forskelle

Vidensopsamlingen peger på, at de unge mødre med etnisk minoritetsbaggrund på mange måder har de samme problemer som de unge danske mødre. Dog er frafaldet i uddannelsessystemet blandt unge med etnisk minoritetsbaggrund generelt langt større, end det er blandt danske unge. Desuden har unge kvinder med etnisk minoritetsbaggrund foruden sociale problemer ofte også sproglige vanskeligheder, mangel på netværk, fattigdom, splittelse mellem to kulturer, en anderledes mere "traditionel" kvinde- og moderrolle samt religiøse dilemmaer.

2.7.1 *Beskæftigelsesmæssige problemstillinger - hvad ved vi om gruppen?*

De unge mødres uddannelses- og beskæftigelsesmæssige problemer er sammensatte og mangeartede. Der er således en række faktorer, der medvirker til, at de har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet og i uddannelsessystemet.

De enlige mødre er særligt udsatte

Særligt de enlige mødre er ifølge vidensopsamlingen i en udsat position. De har vanskeligt ved at forbedre deres situation, fordi de er tids- og ressourcemæssigt begrænsede af deres børn. De har ofte svært ved at opkvalificere deres grundlæggende skolegang, da de hverken har tid eller råd til at tage en uddannelse, ligesom de ikke har ressourcer til at tage ekstrajobs mv. Ydermere kan de have

svært ved at passe et eventuelt arbejde, når børnene bliver syge.

Manglende tradition for uddannelse/ arbejde og tillid til system

Vidensopsamlingen viser desuden, at de unges opvækst hos forældre med begrænset tilknytning til arbejdsmarkedet udgør en barriere for målgruppen. Det samme gør de unge kvinders manglende tillid til det offentlige system og manglende tro på deres egne fremtidsmuligheder.

Motiveret af forældrerollen

Til trods for, at mange af kvinderne ikke har gjort sig mange overvejelser omkring fremtiden viser vidensopsamlingen, at de i kraft af deres forældrerolle kan have en forandringsparathed, ansvarsfølelse og et ønske om at komme videre med deres liv, f.eks. for at kunne hjælpe deres barn med lektierne på et senere tidspunkt.

Uddannelse og arbejde er inden for rækkevidde

2.7.2 Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Erfaringer fra vidensopsamlingen er, at uddannelses- og arbejdsmarkedsperspektivet er inden for rækkevidde for de unge mødre. Ofte kræver det dog en langvarig indsats, som udfordrer kommunerne både organisatorisk og tværfagligt.

På tværs af vidensopsamlingen peges på vigtigheden af at man i indsatsen for de unge mødre:

- Skaber en tidlig relation - eventuelt allerede tidligt i graviditeten - det giver basis for en tillidsrelation og hjælper til at være på forkant med afklaring af praktiske forhold om f.eks. bolig og økonomi.
- Udpeger en tovholder der sikrer, at de involverede fagpersoner ikke handler i hver sin retning, og som sikrer at de ting, der aftales, også bliver gjort.
- Iværksætter en afklaringsproces i forhold til interesser og evner. Virksomhedsaktivering og/eller en periode med ufaglært beskæftigelse kan være nyttigt i forhold til personlig modning og valg af uddannelse.
- Udarbejder en konkret men fleksibel karriereplan med beskrivelser af alle planlagte trin og alle delmål, samt arbejds- og ansvarsfordelinger. Karriereplanen skal også indeholde en plan for eventuelle parallelle indsatser. Det er vigtigt, at den unge mor får ejerskab til processen.
- Arbejder helhedsorienteret. Indsatsen skal indeholde planlægning i forhold

til fysisk udvikling, mental udvikling, social og faglig udvikling samt tage højde for forhold som transportmuligheder, børnepasningsproblematikker, arbejdstider mv.

- Overvejer brug af revalidering som alternativ til SU i forbindelse med uddannelse
- Etablerer et tæt opfølgings- og fastholdelsesberedskab i forbindelse med virksomhedsaktivering og uddannelse i form af en kollega eller mentor som kan "oversætte" arbejdspladskulturen, sørge for indsigt i arbejdspladsens jargon og normer m.m. Mentorfunktion skal beskrives så konkret som muligt, så der er en klar rollefordeling mellem de involverede. Brug af sociale mentorer, aflastningsfamilier, mødrehjælp m.m. kan ligeledes være givtigt.
- Sørger for mulighed for akut hjælp, når der opstår problemer og/eller konflikter, som kan få den unge til at give op – eventuelt et direkte mobilnummer til en professionel omsorgsperson, der er i stand til at handle hurtigt, og som kan formidle kontakt til øvrige relevante fagpersoner.

Anbefalinger til vejledningen

Derudover fremgår det af vidensopsamlingen, at man i vejledningssituationen bør være opmærksom på følgende:

- Klare rammer: Begge parter skal være klar over, hvad formålet med vejledningen er, og hvordan "magtforholdet" er.
- Tid, tålmodighed og tryghed: Brug tid på at finde ud, hvad den unge mors motivation er, og hvad hun kan motiveres til. Det er vigtigt, at anerkende de problemer hun har, og at opmuntre hende i processen.
- Teknikker: Det kan være givtigt at inddrage familien i vejledningen via spørgeteknikker, tegninger m.m.
- Forberedelse og fastholdelse: Ved at tale detaljer igennem kan vejlederen hjælpe kvinden til at få et realistisk billede af, hvordan en dag kan se ud, og hvad hun kan gøre, når hun oplever vanskeligheder eller får travlt. Opfølgning er desuden vigtig for at fastholde processen. F.eks. kan man på forhånd afklare, om der kan laves en slags mentorordning på arbejdspladsen eller skolen, som kan tage sig af nogle dele.

2.7.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 2** Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (12, 2004), *Ung og sårbar mor – fra før graviditet til job. Håndbog i sammenhængende indsatser.*
- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer.*
- Resumé 15** Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (03, 2008), *Ung og sårbar mor - med etniske minoritetsbaggrund.*
- Resumé 16** COWI (06, 2008), *Analyse af 18-29-årige med fokus på modtagerne af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse.*
- Resumé 21** Rambøll Management (12, 2008), *Unge på offentlig forsørgelse i Østdanmark.*
- Resumé 47** Centre For Economic and Business Research Copenhagen Business School, CEBR (08, 2010), *Beskrivende analyse og cost-benefit-analyse over for unge mødre.*

2.8 Unge med misbrugsproblemer

Dette afsnit baserer sig på 15 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.8.3.

Karakteristik	<p>Gruppen af unge med misbrugsproblemer er differentieret. Den omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Unge der ikke kan kombinere deres misbrug med beskæftigelse eller uddannelse, fordi misbruget er for massivt. • Unge der har forudsætninger for uddannelse og job, fordi de kan balancere deres misbrug og/eller modtage behandling sideløbende med job eller uddannelse.
Mænd med sociale problemer	<p>Størstedelen af de unge på tværs af de to ovenstående grupper er mænd, som misbruger hash og/eller alkohol. Hovedparten af de unge med misbrugsproblemer har ifølge vidensopsamlingen en række sociale problemer foruden deres misbrug:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemer med økonomien • Manglende struktur i hverdagen • Problemer af kriminel karakter • Psykiske mén af misbruget
Skolegang præget af brud	<p>Ofte har de unge misbruges opvækst været præget af skoleskift og/eller alternative skoletilbud. Mange har oplevet at blive smidt ud af skolen, hvorfor deres tiltro til uddannelsessystemet ikke er særlig stor.</p>
Barrierer for uddannelse og job	<p>2.8.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger og muligheder</p> <p>Hovedparten af de unge misbrugere har ikke forudsætninger for uddannelse. Dette skyldes en række forhold.</p>
Misbrug og sociale problemer	<p>For nogle er misbruget og de sociale problemer, der følger med misbruget, den primære barriere for at komme i gang. Disse unge mangler ofte struktur på hverdagen og har svært ved at overkomme selv basale gøremål, f.eks. at få mad, vaske tøj, betale regninger og være i kontakt med andre mennesker og lignende. Mange af de unge har så meget fokus på at mestre deres øjeblikkelige situation, at de har svært ved at forholde sig til fremtidige planer. Den øjeblikkelige situation overskygger et beskæftigelses- og uddannelsesperspektiv.</p>

Hovedparten af disse unge er ikke motiverede for uddannelse og job - hverken nu eller på langt sigt. En publikation i vidensopsamlingen skønner imidlertid, at hver femte unge misbruger har ønsker og forestillinger om en uddannelse eller et liv på arbejdsmarkedet - enten inden for en overskuelig fremtid, eller når de har været i behandling for deres misbrug.

Ikke erkendt misbrug vanskeliggør indsatsen

For nogle unge i gruppen af misbrugere er den største barriere, at de ikke vil erkende deres misbrug. Disse unge har ofte ønsker og forestillinger om uddannelse og job, der ikke er realistiske og/eller de skifter ofte mening om, hvilken uddannelse/arbejdsmarkedstilknytning, de ønsker. Disse unge er svære at få kontakt til, og de er svære at fastholde.

Svære at fastholde kontakt til

Af vidensopsamlingen fremgår det, at misbrugerne fylder meget i mange job-centermedarbejders bevidsthed, til trods for at gruppen reelt ikke udgør en særlig stor andel af de unge ledige. Når medarbejderne fremhæver indsatsen for misbrugere som særligt vanskelig, skyldes det, at gruppen er svær at opnå og fastholde kontakt til. Dette vanskeliggøres af, at de unge ofte nærer en grundlæggende mistillid til 'voksen-systemet'.

2.8.2 Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

På tværs af vidensopsamlingen peges der på en række fokuspunkter, indsatser og redskaber, som er virkningsfulde i indsatsen for gruppen af unge med misbrugsproblemer:

Hjælp til struktur på hverdag er første skridt

At øge arbejds- eller uddannelsesperspektivet for unge misbrugere er som oftest en langsigtet proces. For flertallet skal fokus på job og uddannelse opbygges stille og roligt ved, at den unge får mere struktur i sin hverdag og får opbygget selvtillid og tillid til omgivelserne, herunder til vejlederen.

Tillidsfuld relation

En tillidsfuld relation mellem den unge og vejlederen er et vigtigt fundament for indsatsen for målgruppen. Det primære mål er at skabe trygge rammer for vejledningen. Dette kan ske ved:

- at give de unge mulighed for både formel og uformel vejledning - også uden for "normal" åbningstid
- at vejlederen ser den unge i vedkommendes normale miljø (eksempelvis vejledning på gadeplan)

Opbakning fra baglandet er vigtig

Den nærmeste omgangskreds betyder typisk meget for de unge misbrugere. De unge holder ofte sammen i grupper. Derfor er det vigtigt at sørge for, at de un-

ges bagland bakker op om indsatsen.

Realistiske delmål

De unge misbrugere har ofte brug for at få opbygget sociale, faglige og personlige kompetencer, inden de starter på en ungdomsuddannelse. Vidensopsamlingen viser, at det kan være en stor fordel at formulere og arbejde med realistiske delmål, når der udarbejdes en plan for den unge. Disse kan eksempelvis formuleres som udsættelse (og begrænsning) af misbrug, at lære at holde aftaler og møde til tiden, få ordentlig ernæring, soignering og påklædning, viden om arbejdsmarkedsforhold samt afklaring, etablering og fastholdelse af kontakt til sagsbehandler, sundhedssystem, misbrugsbehandling mv.

Parallellindsatser og længerevarende forløb

Flere af undersøgelserne anbefaler, at der tilbydes længerevarende forløb for målgruppen. Forløb af f.eks. et halvt års varighed gør det muligt at arbejde med de kendte barrierer. Det er vigtigt, at forløbet er fleksibelt, og at intensiteten kan varieres undervejs, så den unge f.eks. kan deltage i behandling samtidig. På den måde kan der skrues op for behandlingsdelen i nogle perioder og op for den beskæftigelsesrettede indsats i andre perioder, uden at den unge vil opleve store skift og risiko for at blive ”tabt”, mens vedkommende venter på behandlings- eller aktiveringstilbud.

Variierende målsætninger

Vidensopsamlingen viser, at omfanget af misbrug varierer meget inden for målgruppen, og det påpeges flere steder, at målene for aktivering af disse unge bør varieres tilsvarende. Nogle unge er kun i stand til at starte på et lavt timeantal og vil have store problemer med fravær. Andre kan starte på et højere timeantal men have brug for ekstra hensyn og fleksibilitet.

Individuelle samtaler

Flere publikationer peger på, at de unge misbrugere har brug for individuelle samtaler/vejledning, fordi det ofte er i det individuelle rum, at de bliver bedre til at fokusere på deres egne ressourcer.

Støttekontakt-person

For unge med misbrugsproblemer kan det ifølge vidensopsamlingen være en god idé, at de får en kontaktperson eller en social mentor, som kan fungere som bindeled mellem behandling og aktivering, og som f.eks. kan vejlede den unge i forhold til fremtoning, hensigtsmæssige hverdagsrutiner og/eller sikre et økonomisk overblik. Kontaktpersonen kan også hjælpe den unge i forhold til kontakt til myndigheder, så den unges ønsker om hjælp formuleres hensigtsmæssigt. Kontaktpersonen kan suppleres med faglige mentorer på den unges uddannelsesinstitution eller praktikplads/arbejdsplads. Den faglige mentor skal tage sig af introduktion til virksomheden, kontakt til kolleger og yde faglig støtte.

Efterværn Når de unge misbrugere kommer i gang med job eller uddannelse, er det vigtigt, at der er et efterværn. Erfaringer viser, at der ofte ikke skal meget til, før de unge ikke kan overskue situationen og falder fra. Efterværnet kan bl.a. hjælpe den enkelte unge med at holde fast i de ting, som vedkommende har tillært sig i et evt. aktiveringsforløb og støtte den unge i at opretholde evt. nye gode vaner og rutiner.

2.8.3 Litteraturhenvisninger

Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 1** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (06, 2003), "*Det er sgu ikke lige mig*" - interview med unge, der ikke er gået i gang med en ungdomsuddannelse.
- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer*.
- Resumé 12** Center for Offentlig Kompetenceudvikling, COK (12, 2007), *Mentorordning ved Det Blå Sted, Århus*.
- Resumé 13** NIRAS Konsulenterne (01, 2008), *Tilbage til fremtiden (TTF) – Evalueringsrapport*.
- Resumé 14** Københavns Kommune, Børne- og Ungdomsforvaltningen samt Ungdommens Uddannelsesvejledning København (01, 2008), *Erfaringsopsamling - OPS teamet 2006-2008*.
- Resumé 16** COWI (06, 2008), *Analyse af 18-29-årige med fokus på modtagerne af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse*.
- Resumé 17** DISCUS (11, 2008), *High:Five - Evaluering 2008*.
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedssparate unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen*.
- Resumé 23** LG Insight (02, 2009), *Undersøgelse af unge ledige i Jobcenter Høje Taastrup. Ledighedsårsager og afstande til arbejdsmarkedet blandt unge på kontanthjælp og dagpenge*.

- Resumé 24** LO, Århus (02, 2009), *Erfaringer og resultater TripleU 2008.* 🌐
- Resumé 25** COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold til uddannelse og job.* 🌐 ♀♂
- Resumé 27** COWI (04, 2009), *Analyse af unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 og 5 – Guldborgsund.* ♀♂
- Resumé 31** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (09, 2009), *Unge frafald på erhvervsskolerne - Hvad gør de gode skoler.*
- Resumé 38** DISCUS (12, 2009), *Projekt 4K - Virksomhedsnær indsats for skrøbelige unge.* ♀♂
- Resumé 46** COWI (05, 2010), *Ledige unge på Lolland.* ♀♂

2.9 Kriminalitetstruede unge

Dette afsnit baserer sig på 12 resuméer fra vidensopsamlingen. En liste over de anvendte resuméer kan findes i afsnit 2.9.3.

Karakteristik	Målgruppen omfatter unge, som er i risikozonen for at blive kriminelle og unge med en plettet straffeattest, hvoraf ca. halvdelen har en dom. En vis andel af de unge forventes at ”vokse” fra kriminaliteten, men imens de er indblandet i kriminalitet, følger der tit uhensigtsmæssige forhold med såsom et netværk med negativ indflydelse, misbrugsproblemer, dårlig økonomi og stor gæld. Hovedparten er mænd og lidt under halvdelen er af anden etnisk herkomst end dansk.
Skolebaggrund	De unge kriminelle har ofte en svag familiebaggrund og et lavt uddannelsesniveau. Typisk er de unge i målgruppen kendetegnet ved følgende: <ul style="list-style-type: none"> • De har ikke anden uddannelse end folkeskolen • De har haft en omtumlet skoletid – evt. med skoleskift • De har afbrudt en eller flere uddannelser • De har et erkendt misbrug eller har risiko for at udvikle et misbrug

2.9.1 Beskæftigelsesmæssige problemstillinger - hvad ved vi om gruppen?

Involveret i kriminalitet eller kriminel fortid	Når de kriminalitetstruede unge er ledige, skyldes det ofte, at de enten er personligt involveret i kriminalitet eller har svært ved at finde beskæftigelse grundet en plettet straffeattest.
Krydspres mellem egne og forældres ambitioner	Vidensopsamlingen peger på, at disse unge typisk er kendt i SSP og/eller har svært ved at træffe valg vedrørende uddannelse og erhverv, fordi der ofte ikke er overensstemmelse mellem deres evner og deres/forældrenes ambitioner.
Ustruktureret liv	Hovedparten af de kriminalitetstruede unge deltager ikke i det organiserede fritidsliv. Nogle opholder sig på gaden, mens andre afsoner en dom. Generelt lever de unge et ustruktureret liv med en skæv døgnrytme, og mange har store personlige problemer.
Risiko for at kriminaliteten tager over	Nogle unge kriminalitetstruede oplever, at det bedre kan betale sig at være kriminelle end at tage imod de tilbud, en vejleder kan tilbyde. Kriminaliteten ’overtager’ praktisk talt de unges liv. Vidensopsamlingen påpeger, at det kan

være meget svært at nå de unge, hvis de først har gjort kriminalitet til en levevej. Det er derfor meget vigtigt at sætte ind, før problemerne udvikler sig.

Mange unge er motiverede for uddannelse

Publikationerne i vidensopsamlingen har primært fokus på målgruppens barrierer for at komme i henholdsvis uddannelse og beskæftigelse. Mange af de kriminalitetstruede beskrives imidlertid som motiverede for at lægge kriminaliteten bag sig, og de kan godt se fornuften i at tage en uddannelse. Det kræver dog vedholdende vejledning, støtte og tillid.

2.9.2 Anbefalinger fra de gennemgåede publikationer

Brug for langsigtet indsats

Hvis de kriminalitetstruede unges uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder skal fremmes, kræver det en langsigtet og helhedsorienteret indsats samt tæt opbakning, tålmodighed og støtte fra både familie, venner og professionelle. På tværs af vidensopsamlingen anbefales det, at følgende tiltag anvendes i indsatsen:

Opbygge tillidsrelation

Generelt er tillid en forudsætning for at kunne motivere denne gruppe af unge til uddannelse, særligt da de kan have været udsat for mange svigt tidligere. Af vidensopsamlingen fremgår det, at en måde at opbygge gode relationer til de kriminalitetstruede unge bl.a. sker ved:

- at have god tid til de unge og ved ikke at være fordømmende
- at være vedholdende, når de unge 'tester' om vejlederen opgiver dem, som de har oplevet voksne gøre det mange gange før
- at vejlederen kan handle hurtigt på deres vegne, hvis de har et problem og hjælper dem til at komme videre, f.eks. ved at formidle kontakt til virksomheder eller ved at hjælpe med afklare praktiske spørgsmål i forhold til kommuner og myndigheder

Denne form for vejledning kan ifølge vidensopsamlingen være tidskrævende. Det er vigtigt ikke at lade den unge give op. Fokus skal hele tiden flyttes tilbage på uddannelse og/eller andre fremadrettede målsætninger.

Tillid fra baglandet

Vidensopsamlingen viser, at det er vigtigt at skabe tillid til de unge og deres familier bl.a. ved at tale et sprog, de unge forstår. Det er ydermere vigtigt, at henvende sig til den unges venner. Hvis de unge oplever misbilligelse og udstødelse fra deres omgangskreds og netværk, er der stor risiko for, at de unge frafalder uddannelse eller arbejde efter kort tid.

Tilgængelighed er

Af vidensopsamlingen fremgår det også, at relationen til de unge styrkes ved at

vigtigt	benytte sig af de unges normale kommunikationsformer, f.eks. mobiltelefoni og sms. Ligeledes kan vejledning ”væk fra” kontoret og udenfor almindelig kontortid medvirke til at åbne op for samtaler om den unges liv, hvad de oplever som svært, hvad de gerne vil med deres liv osv. Herudover er det vigtigt, at det altid er de samme personer, de unge møder.
Støtteperson	De kriminalitetstruede unge kan ifølge flere af undersøgelseerne have gavn af at have en kontakt-/støtteperson tilknyttet. Denne person kan bl.a. hjælpe med at få styr på privatlivet (f.eks. økonomiske og boligmæssige problemer).
Professionelle mentorer	Flere undersøgelser peger på vigtigheden af at anvende professionelle mentorer overfor målgruppen. Tilknytningen til en mentor bør ifølge vidensopsamlingen være frivillig, da de unge bedst anerkender mentoren som en autoritet, når de selv har tilvalgt deres mentor. Brugen af frivillige mentorer bør til gengæld ske med omtanke, da de ikke i samme omfang kan ikke forventes at kunne sikre den stabilitet og kontinuitet i indsatsen, som disse unge har brug for.
Bro mellem fængsel og arbejde	De kriminalitetstruede kan have konkrete problemer med at finde arbejde eller læreplads, og kan derfor have behov for støtte til at få kontakt til arbejdsgivere. Et job i den sidste del af en afsoning eller umiddelbart efter løsladelsen kan ifølge en af undersøgelseerne medvirke til, at den unge afholder sig fra yderligere kriminalitet.
Ændre virksomhedernes holdninger	Generelt kræver integration af denne målgruppe på arbejdsmarkedet, at der arbejdes målrettet med at ændre virksomhedernes holdninger til ansættelse af personer med en ”skæv” profil og en eventuel plettet straffeattest. Virksomhederne har ofte brug for støtte i arbejdet med målgruppen. I krisetider med fyringer kan indslusningen eventuelt ske i elev- og lærepladser, da det blandt kollegaer ikke sidestilles med ordinære ansættelser.
Fokus på arbejde før uddannelse	For de skoletrætte unge kan et fokus på arbejde før uddannelse være en fordel. Ved at få, varetage og fastholde et arbejde styrkes deres selvværd, ligesom det kan synliggøre for de unge, hvad faglærte laver og tjener, hvilket igen kan være med til at motivere dem til at påbegynde uddannelse.
Overgangen mellem Socialforvaltningen og jobcentret	Vidensopsamlingen påpeger, at overgangen mellem Socialforvaltningen og jobcentret, når den unge fylder atten, er et kritisk punkt i den kommunale ungeindsats for de unge, der har haft sociale problemer som f.eks. kriminalitet. De problemer, den enkelte unge har med i bagagen, kan ikke altid ses, når den unge træder ind ad døren i jobcentret. Uden samarbejdet på tværs af forvaltninger,

kan jobcenteret uforvarende give den unge et uddannelsespålæg fra dag ét, som den unge måske ikke har forudsætningen for at klare.

Efterværn Vidensopsamlingen viser endvidere, at en fortløbende og langstrakt kontakt er vigtig, da de unge – selv efter mere end et års stabilt forløb - pludselige kan få tilbagefald. Tilbagefald forebygges via et efterværn bestående af f.eks. sociale mentorer, bostøttepersoner og psykologer.

Brug for flere alternative tilbud Vidensopsamlingen viser et behov for udvikling af flere typer tilbud, der kan rumme de kriminalitetstruede unge, herunder alternative 'her-og-nu' tilbud og 'second chance- tilbud' for unge, der er uden strukturerede tilbud i hverdagen og ikke kan deltage i ordinær undervisning.

2.9.3 Litteraturhenvisninger

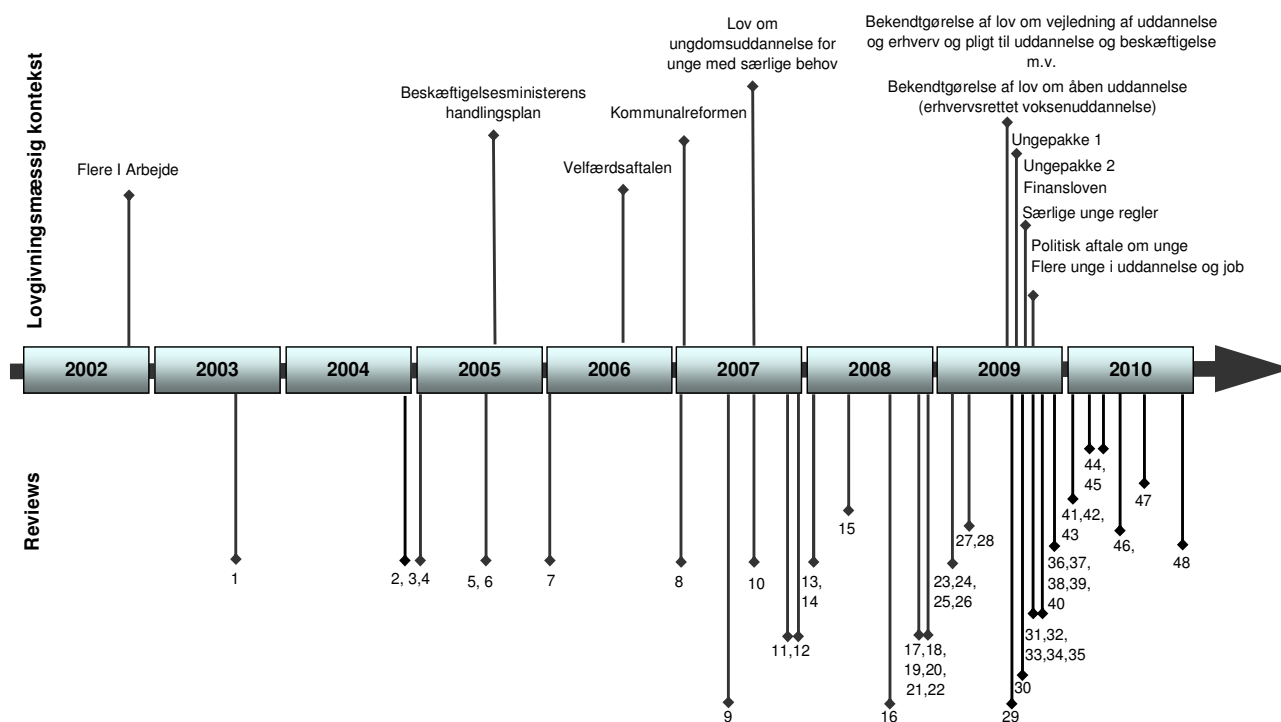
Ovenstående målgruppebeskrivelse er baseret på følgende resuméer:

- Resumé 4** Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer*. ♀♂
- Resumé 12** Center for Offentlig Kompetenceudvikling, COK (12, 2007), *Mentorordning ved Det Blå Sted, Århus*.
- Resumé 14** Københavns Kommune, Børne- og Ungdomsforvaltningen samt Ungdommens Uddannelsesvejledning København (01, 2008), *Erfaringsopsamling – OPS teamet 2006-2008*.
- Resumé 17** DISCUS (11, 2008), *High:Five – Evaluering 2008*.
- Resumé 18** DISCUS (11, 2008), *Statusundersøgelse – Spørgeskemaundersøgelse blandt unge i High:Five*.
- Resumé 22** New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune – Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen*. ♀♂
- Resumé 23** LG Insight (02, 2009), *Undersøgelse af unge ledige i Jobcenter Høje Taastrup. Ledighedsårsager og afstande til arbejdsmarkedet blandt unge på kontanthjælp og dagpenge*. ♀♂
- Resumé 31** Anvendt Kommunal Forskning, AKF (09, 2009), *Unge frafald på erhvervsskolerne - Hvad gør de gode skoler*.

- Resumé 37** DISCUS (12, 2009), *Virksomhedsundersøgelse - High:Five - Evaluering 2009*. ♀♂
- Resumé 38** DISCUS (12, 2009), Projekt 4K - Virksomhedsnær indsats for skrøbelige unge. ♀♂
- Resumé 44** Undervisningsministeriet (03, 2010), *"Jeg kommer heller ikke i dag" - om støtte af sårbare unge i uddannelse*. ♀♂
- Resumé 46** COWI (05, 2010), *Ledige unge på Lolland*. ♀♂

3 Tidslinje

I dette afsnit præsenteres en tidslinje, hvor de undersøgelser og rapporter, der er indeholdt i vidensopsamlingen, er nævnt foruden, mens de lovgivningsmæssige milepæle i samme periode er anført foroven. Formålet er at gøre det synligt for læseren, i hvilken politisk kontekst, konklusionerne fra de forskellige rapporter er blevet draget.

4 Litteraturliste

På de følgende sider følger en liste over de 48 forskningsprojekter, undersøgelser, rapporter, publikationer mv., som er omfattet af vidensopsamlingen. Litteraturlisten er sorteret efter dato og står således ikke i alfabetisk orden.

Følgende piktogrammer angiver, om den enkelte publikation berører problemstillinger vedrørende de unges køn og/eller etnicitet.

♀♂ Køn

🌐 Etnicitet

- Resumé 1 Anvendt Kommunal Forskning, AKF (06, 2003), *"Det er sgu ikke lige mig" - interview med unge, der ikke er gået i gang med en ungdomsuddannelse.*
- Resumé 2 Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (12, 2004), *Ung og sårbar mor – fra før graviditet til job. Håndbog i sammenhængende indsats.*
- Resumé 3 Anvendt Kommunal Forskning, AKF, & Tænketanken (01, 2005), *Udlændinge på ungdomsuddannelserne - frafald og faglige kundskaber. Tænketanken om udfordringer for integrationsindsatsen i Danmark i samarbejde med Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut.* 🌐
- Resumé 4 Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (01, 2005), *Unge sociale problemer.* 🌐 ♀♂
- Resumé 5 Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI, (05, 2005), *Unge uden uddannelse - Hvem er de, og hvad kan der gøres for at få dem i gang.*
- Resumé 6 Anvendt Kommunal Forskning, AKF (05, 2005), *4 år efter grundskolen.*
- Resumé 7 Center for Ungdomsforskning, Cefu, (01, 2006), *Det bedste af det vi kan - fastholdelse i Social- og Sundhedsuddannelserne.* ♀♂
- Resumé 8 LG Insight (01, 2007), *Uddannelsesmønstret blandt mandlige nydanskere - Belyst ved valg, værdier og normer.* 🌐 ♀♂

- Resumé 9 Landsforeningen Ligeværd & Aalborg Universitet (04, 2007), *På vej mod arbejdsmarkedet - At ruste unge med særlige behov til et aktivt arbejdsliv.*
- Resumé 10 LXP Consulting (08, 2007) *Evaluering af brug for alle unge I.*
- Resumé 11 Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (11, 2007), *Evaluering - Projekt Mentor version 2.*
- Resumé 12 Center for Offentlig Kompetenceudvikling, COK (12, 2007), *Mentorordning ved Det Blå Sted, Århus.*
- Resumé 13 NIRAS Konsulenterne (01, 2008), *Tilbage til fremtiden (TTF) – Evalueringsrapport.*
- Resumé 14 Københavns Kommune, Børne- og Ungdomsforvaltningen samt Ungdommens Uddannelsesvejledning København (01, 2008), *Erfaringsopsamling - OPS teamet 2006-2008.*
- Resumé 15 Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (03, 2008), *Ung og sårbar mor - med etniske minoritetsbaggrund.*
- Resumé 16 COWI (06, 2008), *Analyse af 18-29-årige med fokus på modtagerne af kontanthjælp, starthjælp og introduktionsydelse.*
- Resumé 17 DISCUS (11, 2008), *High:Five - Evaluering 2008.*
- Resumé 18 DISCUS (11, 2008), *Statusundersøgelse - Spørgeskemaundersøgelse blandt unge i High:Five.*
- Resumé 19 Rambøll Management (11, 2008), *Analyse af kvindeledigheden i Region Midtjylland.*
- Resumé 20 Anvendt Kommunal Forskning, AKF (11, 2008), *De unges vandring i uddannelsessystemet - Uddannelsesmønstre i Region Midtjylland og betydningen af geografi og social baggrund.*
- Resumé 21 Rambøll Management (12, 2008), *Unge på offentlig forsørgelse i Østdanmark.*

- Resumé 22 New Insight (12, 2008), *Ikke-arbejdsmarkedsparete unge i Københavns Kommune - Analyse af gruppen og anbefalinger til indsatsen.* ♀♂ 🌐
- Resumé 23 LG Insight (02, 2009), *Undersøgelse af unge ledige i Jobcenter Høje Taastrup. Ledighedsårsager og afstande til arbejdsmarkedet blandt unge på kontanthjælp og dagpenge.* 🌐 ♀♂
- Resumé 24 LO, Århus (02, 2009), *Erfaringer og resultater TripleU 2008.* 🌐
- Resumé 25 COWI (03, 2009), *Unge på offentlig forsørgelse i Midtjylland - barrierer i forhold til uddannelse og job.* 🌐 ♀♂
- Resumé 26 Mette Pless (ph.d. afhandling præsenteret af Cefu) (04, 2009), *Udsatte unge på vej i uddannelses-systemet.* ♀♂
- Resumé 27 COWI (04, 2009), *Analyse af unge kontanthjælpsmodtagere i matchgruppe 4 og 5 – Guldborgsund.*
- Resumé 28 Center for Ungdomsforskning, Cefu (06, 2009), *Når fremtiden tegner sig - rapport om uddannelse og vejledning i Frederikshavn og Hjørring Kommuner.* ♀♂
- Resumé 29 Deloitte (08, 2009), *Styrket ungeindsats. Analyse af barrierer og muligheder for at flere unge sikres en erhvervskompetencegivende uddannelse.*
- Resumé 30 New Insight (09, 2009), *Mulige veje til uddannelse og job for unge med psykiske barrierer.*
- Resumé 31 Anvendt Kommunal Forskning, AKF (09, 2009), *Unge frafald på erhvervs-skolerne - Hvad gør de gode skoler.*
- Resumé 32 Beskæftigelsesministeriet, BM (09, 2009), *Unge uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet.* 🌐 ♀♂
- Resumé 33 Undervisningsministeriet (10, 2009), *Unge hjælper unge - ideer til ungementorordningen i erhvervsuddannelserne.*
- Resumé 34 Center for Alternativ Samfundsanalyse CASA, (10, 2009), *Jobcentrene og unge ledige med ikke-vestlig baggrund.* 🌐

- Resumé 35 Center for Aktiv Beskæftigelsesindsats, CABI (11, 2009), *Barrierer for ungdomsuddannelse til alle - En analyse af barriererne for at gennemføre ungdomsuddannelse hos to årgange unge i Vordingborg Kommune.* ♀♂
- Resumé 36 Syddansk Universitet, Institut for Filosofi, Pædagogik og Religionsstudier (11, 2009), *Mellem Bagenkop og Harboøre - elevfortællinger fra danske udkanter.* ♀♂
- Resumé 37 DISCUS (12, 2009), *Virksomhedsundersøgelse - High:Five - Evaluering 2009.* ♀♂
- Resumé 38 DISCUS (12, 2009), *Projekt 4K - Virksomhedsnær indsats for skrøbelige unge.* ♀♂
- Resumé 39 Århus Produktionsskole, 10. Midt/Fritidscenter Midt, Århus tekniske Skole, Århus Købmandsskole, Ungdommens Uddannelsesvejledning Århus, LO Århus, Aarhus Haandværkerforening og AOF Daghøjskole (12, 2009), *Århus erhvervsforskole2 2008-2009. Afsluttende rapport.*
- Resumé 40 Mploy a/s (12, 2009), *Uddannelsesparathed og jobsigte blandt unge ledige i Syddanmark.*
- Resumé 41 Center for Kvalitetsudvikling (01, 2010), *Hvordan fastholder psykisk sårbare mennesker et ønske om job?*
- Resumé 42 Center for Ungdomsforskning, Cefu, (01, 2010), *Vejen mod de 95 % - erfaringsopsamling fra projektet Ungdomsuddannelse til alle.*
- Resumé 43 Beskæftigelsesregion Nordjylland (02, 2010), *Unge førtidspensionister. Status og udvikling.* ♀♂
- Resumé 44 Undervisningsministeriet (03, 2010), *"Jeg kommer heller ikke i dag" - om støtte af sårbare unge i uddannelse.* ♀♂
- Resumé 45 Anvendt Kommunal Forskning, AKF (04, 2010), *Frafald på de erhvervsfaglige uddannelser - Hvad karakteriserer de frafaldstruede unge?* 🌐 ♀♂
- Resumé 46 COWI (05, 2010), *Ledige unge på Lolland.* ♀♂

- Resumé 47   Centre For Economic and Business Research Copenhagen Business School, CEBR (08, 2010), *Beskrivende analyse og cost-benefit-analyse over for unge mødre.*
- Resumé 48   Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, SFI (11, 2010), *Køn og etnicitet i uddannelsessystemet litteraturstudier og registerdata.*